

Cristian GHINEA | Atitudini mic-burgheze

Iarăși alegeri europene frustrante

În urmă cu cinci ani lansam Centrul Român de Politici Europene, cu un raport despre sistemul de alegeri la europarlamentare. Spuneam atunci că actualul sistem, cu listă unică națională închisă, e cel mai prost posibil - atît în ceea ce privește participarea publică, cît și rezultatul selecției candidaților.

Spre deosebire de alte idei pe care le-am promovat în acești cinci ani și care au ajuns să fie implementate, aceasta se lovește mereu de un zid. E, în primul rînd, zidul ignoranței. Foarte puțini politicieni români (și ziariști, și ONG-iști) știu că sistemul nostru cu listă închisă nu este regula în UE, ba dimpotrivă, este practicat în puține țări. Foarte mulți cred că este impus de UE. Nu este. Parlamentul European a stabilit să fie vot proporțional - adică să nu fie circumscripții majoritare (ceea ce numim greșit în România „uninominal“). Intenția era de a nu favoriza curentele dominante, să poată fi reprezentate în PE și minoritățile. În rest, fiecare stat își poate alege modul în care votul pe listă funcționează în cazul său.

DE ACELASI AUTOR

- Ce așteaptă un om de dreapta de la un nou partid de dreapta
- Aproape tot ce știți despre chestiunea grecească e greșit
- Urgența antiteroristă - o lună mai târziu
- Ghid de depistat wink-wink-uri la Minsk!

Sînt unele state, cum este România, care au adoptat această tehnică barbară: o singură listă la nivel național, cu ordinea candidaților fixă și stabilită de partide. Am fi putut avea liste deschise (candidații plasați aleatoriu, alegătorii aleg ordinea); liste semideschise (partidul fixează o ordine, dar alegătorii o pot schimba); am fi putut avea vot unic transferabil sau varianta luxemburgheză de vot multiplu (alegătorul alege direct un nume de candidat sau mai mulți candidați, chiar și de la partide diferite). Am fi putut avea liste regionale. Sistemul electoral european era la discreția

noastră, dar l-am ales pe cel mai prost. Și dau de oameni de la vîrfurile partidelor care îmi zic senini: dar așa cere Uniunea Europeană. Știți senzația aceea că ai vrea să fii într-un joc video și să-l dai cu capul de masă pe individul din fața ta. Problema nu e că nu știe genul acesta de informație, ci că e într-o poziție publică în care nu ar fi trebuit să ajungă fără să o știe.

Chiar dacă ignoranța ar fi rezolvată, adică s-ar ști la nivelul elitei politice că există și alte opțiuni, urmează apoi problema interesului. Avem puțină deschidere față de ideea de competiție deschisă. Acum mai bine de un an, cînd am organizat niște întâlniri informale pentru a testa deschiderea față de schimbarea sistemului, am găsit puțină înțelegere chiar la actualii europarlamentari. Marșaseră atunci Cristian Preda și Sebastian Bodu - nu întîmplător, ambii nu se mai găsesc pe lista partidului în care erau atunci.

În 2009, propusesem cea mai mică schimbare față de *statu-quo*, anume o listă semideschisă - partidul stabilește o ordine pe listă, alegătorul o poate accepta ca atare, punînd ștampila pe partid, sau poate avantaja unul dintre candidați, punînd ștampila în dreptul său. Votul se calculează pentru partid, iar pentru fiecare partid se ține o numărătoare a voturilor individuale, urmînd ca mandatul să fie atribuit individual, ținînd cont și de aceste voturi. Asta ar face ca locul pe listă să nu mai fie o ghilolină și ar spori interesul, atît al alegătorilor, cît și al candidaților. Cu actualele liste închise, fiecare partid își calculează, conform sondajelor, cam la cîte locuri poate să spere. Singura necunoscută este unde exact va pica linia. Astfel încît avem două categorii de candidați care au certitudini: cei care sigur vor fi europarlamentari și cei care sigur nu vor fi europarlamentari.

La fiecare partid, lista cu admiși din start e mai lungă sau mai scurtă, dar e cert că există. La PDL, primii trei sigur intră (Stolojan, Macovei, Traian Ungureanu), la PSD-PC primii 11 intră, și tot așa. De cealaltă parte, e lista cu respinși în mod cert. Aici intră de obicei oameni drăguți, dar fără greutate în partide, tinere speranțe care sînt puse acolo pentru încurajare etc. Văd pe lista PDL o chestiune interesantă - au pus pe locurile sigur neeligibile niște primari foarte populari: Mircea Hava de la Alba Iulia (locul 11), George Scripcariu de la Brașov, Gheorghe Falcă de la Arad și Dorin Florea de la Tîrgu Mureș (locurile 14-16). Emil Boc lipsește și e deja la alt partid de facto. Rămîne de văzut dacă oamenii vor vota o listă unde își văd primarii, chiar pe locuri neeligibile.

Ce se află între lista celor sigur eligibili și lista celor sigur neeligibili? La mijloc este terenul care contează cu adevărat - marea bătălie electorală să dă pentru a muta linia roșie deasupra sau dedesubtul a maxim două sau trei nume. Care nici măcar nu contează foarte mult - ei, ca persoane. Eu nu am auzit în campanie un mesaj de genul: eu, candidatul Gigel de pe locul 7 pe lista partidului meu, am nevoie ca partidul să cîștige 20% din voturi ca să intru și eu în Parlamentul European, deci, stimaiți alegători, să ne mobilizăm pentru a scoate 21%. E un mesaj atît de complicat, încît e imposibil de transmis în campanie fără a fi hazliu. Acest calcul se face numai în *staff*-urile partidelor. Deși, repet, e singurul calcul care contează în ziua alegerilor, singura decizie reală lăsată pe seama alegătorilor.

Și asta pentru că am adoptat acest sistem sinistru cu listă închisă. Acum mulți ani, încă înainte de aderarea României la UE, am avut o conversație interesantă cu un om care atunci era important la vîrfurile unui partid - genul de tip care le știe pe toate pentru că e cinic și, fiind cinic, are mereu așteptări pesimiste, deci nu e niciodată dezamăgit. Îi ziceam că România ar trebui să adopte un sistem de vot cît mai deschis, că era aberant să renunțăm la lista închisă (la nivel județean) pentru Parlamentul român, dar să adoptăm o versiune și mai proastă (închisă, la nivel național) pentru Parlamentul European. Cinicul nostru îmi zice: tu chiar vrei să decida publicul pe cine să trimitem la Bruxelles, vrei să ajungă acolo Hag și Becali? Era epoca în care se discuta foarte mult că votul uninominal va băga vedete anoste în Parlamentul de la București. Ei, bine, Becali a ajuns acolo, și nu pentru că am fi deschis sistemul, dimpotrivă. Acum se vede ce dezbatere aberantă am avut în legătură cu uninominalul. Pericolul cel mai discutat nu s-a întîmplat, nu s-a umplut Casa Poporului de fotbaliști și gimnaste. Irina Loghin și Dolănescu au fost parlamentari pe vechiul sistem, aleși de liderul de partid, și rămîn cele mai stupide prezențe acolo, deși avem deja două parlamente alese uninominal. Nu s-a adevărit nici avantajul cel mai discutat de presă (care s-a luat după activismul bazat pe sloganuri de la Asociația Pro Democrația): o mai bună legătură cu alegătorii, reformarea de jos a clasei politice. Vă simțiți mai bine reprezentați? Cînd ați scris ultima dată senatorului dumneavoastră? Pe de altă parte, s-a întîmplat pericolul de care am avertizat doar puțin, care am fost voci minoritare atunci (meritul Alinei Mungiu-Pippidi, în primul rînd): agravarea migrației politice și distructurarea partidelor ca formă de agregare a opțiunilor și a majorităților. Și mai trist este că votul uninominal a produs mai puțini lideri care să-și facă un statut prin lupta parlamentară. Amintiți-vă ce carieră au făcut Emil Boc și Mona Muscă - aleși pe listă -, remarcați la nivel național doar din Parlament.

Revenind la discuția mea cu cinicul de serviciu, înainte de 2007, îmi spunea că votul pe listă închisă ne va asigura candidați buni în PE, pentru că șefii de partid știu ei mai bine și vor propune oameni buni. Acum vedem că e fals. Șefii de partid își pun rude pe locuri eligibile. Relația cu șeful de partid, de-a lungul anilor, e esențială și asta pervertește activitatea europarlamentarului; de ce să te agiți să performezi cînd e destul să vorbești des cu șeful la telefon?

Performanța parlamentară în PE ar trebui să se măsoare prin influență politică în interiorul instituției. Iar șefii de partid din România sînt într-o poziție excepțional de proastă ca să știe ei înșiși care e această performanță. Nu activează acolo, au prea multe pe cap, oricum, la București. Atunci, ar trebui fie să se bazeze pe feedback de la șefii politici ai familiilor europene (domnul Schultz, sînt Ponta, dom'le, care dintre așteia ai mei v-a plăcut pînă acum, cui îi dați rapoarte în lucru dacă rămîne în funcție?), fie să folosească un indicator obiectiv: numărul de rapoarte obținute deja de europarlamentari. Din păcate, chiar dacă ar vrea să facă asta (ceea ce nu e cazul), numărul de rapoarte îl diferențiază prea puțin pe europarlamentul român mediu. Excepția e Monica Macovei, care e un europarlamentar din altă ligă. Credibilitatea ei personală pe domeniul justiției, puterea grupului popular și faptul că Parlamentul în sine a descoperit noi arii de reglementare în zona de afaceri interne și justiție, după ce a căpătat puteri noi acolo prin Tratatul de la Lisabona, au făcut ca Monica Macovei să fie europarlamentarul cu cele mai multe rapoarte adoptate (din toate țările). Este motivul pentru care am recomandat public votul pentru lista pe care se află Monica Macovei (înainte să știu chiar dacă va fi lista PDL sau lista PMP). Consider rușinoasă campania dusă împotriva ei de către Cristian Preda și Elena Băsescu, și PMP are un start în viața politică, și trist, și ratat.

Deci, cum selectează șefii de partide candidații pentru locurile cert eligibile? Aici este marea necunoscută. Vasile Blaga a avut înțelepciunea de a o pune pe Macovei pe listă, urmată de persoane fidele lui. Crin Antonescu a fost conservator, a pus oamenii deja prezenți în PE, chiar dacă asta înseamnă să prelungească niște performanțe necunoscute. Victor Ponta încearcă un amestec de nume terse, dar celebre, cu unele medii interesante. Corina Crețu s-a remarcat în PE prin activitate îndelungată, fără realizări concrete, și doar lipsa de cadre de primă mînă (partid mare, aflat la guvernare), dornice să plece la Bruxelles, ar explica faptul că ea deschide lista. Damian Drăghici va fi vîndut în campanie ca romul de serviciu, o alegere interesantă, dar nu va produce impact real în PE. Paradoxal, un nume din josul listei mi-a atras atenția - Sorin Moisă, locul 10 (eligibil pe calculele actuale). Moisă a fost mîna dreaptă a lui Jonathan Scheele cînd acesta scotea din sărite Guvernul Năstase înainte de aderare, apoi a fost (și este încă) un om-cheie în cabinetul lui Dacian Cioloș. Un doctorat la Oxford întregeste imaginea. Deci, un *insider* în Comisia Europeană, care ar putea începe o carieră de bun augur în Parlament. Mă întreb dacă prezența lui Moisă la PSD înseamnă și o înțelegere pentru un nou mandat de comisar pentru Dacian Cioloș - în condițiile unui previzibil conflict între Traian Băsescu și Victor Ponta, pe tema „cine numește comisarul“, Cioloș ar fi un om acceptabil pentru ambii.

Însă Moisă este ascuns undeva pe locul 10, Macovei a prins lista PDL, fiind o excepție, și în rest vom continua cu o echipă ștersă de europarlamentari. Și, mai ales, vom avea alegeri cu miză reală mică. Condițiile pentru independenți sînt făcute încît să descurajeze (100.000 de semnături) și, cînd scriu acest articol, nu e clar dacă vreunul dintre cei anunțați vor reuși să le strîngă.

facebook.com/Cristian.Ghinea.CRPE

Apariția acestui text a fost realizată cu asistența Uniunii Europene, în cadrul unui grant oferit de Parlamentul European în domeniul comunicării. De conținutul acestui articol este responsabilă doar revista Dilema veche și nu se poate considera sub nici o formă că textul reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

Proiectul BeEU - 8 organizații mass-media pentru un Parlament este cofinanțat de Uniunea Europeană.

INREGISTRATI-VA PENTRU A RECOMANDA

TIPARITI ARTICOLUL

COMENTarii

TRIMITETI PRIN E-MAIL UNUI PRIETEN

RECOMANDATI

ABONATI-VA PRIN RSS

PUBLICITATE

Rodica ZAFIU
Onomatopee

Interjecțiile și onomatopeele aparțin prin tradiție unei zone lingvistice mai puțin studiate. E de obicei o surpriză pentru un începător într-ale lingvisticii să descopere cum sunetele și zgomotele naturale, de pildă strigătele produse de animale, sînt approximate de limbile existente în feluri destul de diferite.

Cu ochii-n 3,14

• Prezentînd o știre despre salvarea unor „urși beți“ - animalele fiind ținute captive într-un bar din Soci, unde li i se dădea alcool pentru amuzamentul clienților -, prezentatoarea a făcut o greșeală absolut onestă, spunînd că „rușii beți vor fi aduși la dezalcoolizare în România“. Acum, serios, de urși beți n-am prea auzit, dar de ruși... (S.G.)

• Am primit din Statele Unite un plic pe al cărui timbru era portretul lui Richard Feynman, cel care a pus bazele fizicii cuantice, considerat a fi cel mai important fizician din ultima jumătate de secol. Am răspuns acelei scrisori printr-un plic pe al cărui timbru românesc era o reproducere cu scena Nașterii Domnului. (M. C.)

citiți